

Ova diskriminacija proti tujezemcem

Načrt določa, da bi
vseh delih uposlevali le
američane. Nad šest milijonov
državljanov prizadetih

Priprave za državno konvencijo kongresa

Datumi državnih zborovanj
kontinentalnega kongresa do-
ločeni v treh državah. Do-
stop bodo imele vse delavske
organizacije

Chicago. — Če bo tudi se-
dajšnja sprejela določbe
Rooseveltovega
zakona, ne bo pri jav-
ni uposlebov noben ne-
državljanov. Načrt določa, da vlada
pri javnih delih v pri-
hodnjih letih tri milijarde
dolarov.

Če bo tudi se-
dajšnja sprejela določbe
Rooseveltovega
zakona, ne bo pri jav-
ni uposlebov noben ne-
državljanov. Načrt določa, da vlada
pri javnih delih v pri-
hodnjih letih tri milijarde
dolarov.

Če bo tudi se-
dajšnja sprejela določbe
Rooseveltovega
zakona, ne bo pri jav-
ni uposlebov noben ne-
državljanov. Načrt določa, da vlada
pri javnih delih v pri-
hodnjih letih tri milijarde
dolarov.

Če bo tudi se-
dajšnja sprejela določbe
Rooseveltovega
zakona, ne bo pri jav-
ni uposlebov noben ne-
državljanov. Načrt določa, da vlada
pri javnih delih v pri-
hodnjih letih tri milijarde
dolarov.

Če bo tudi se-
dajšnja sprejela določbe
Rooseveltovega
zakona, ne bo pri jav-
ni uposlebov noben ne-
državljanov. Načrt določa, da vlada
pri javnih delih v pri-
hodnjih letih tri milijarde
dolarov.

na poletu okoli v Sibiriji

Je dospel v ponedeljek
zvečer

James Mat-
terski letalec na poletu
v Sibiriji. Je dospel v ponedeljek
zvečer.

James Mat-
terski letalec na poletu
v Sibiriji. Je dospel v ponedeljek
zvečer.

James Mat-
terski letalec na poletu
v Sibiriji. Je dospel v ponedeljek
zvečer.

Papež preklel špansko vlado

Španski proticerkveni zakon raz-
togotil poglavarja katoliške
cerkve

Vatikan, 5. jun. — Papež Pij
je v soboto izdal encikliko, v
kateri je naznanil, da je Zamo-
ra, predsednik španske repub-
like, in vsi člani španske vlade
avtomatično izobčeni iz katoli-
ške cerkve zaradi zakona za za-
plembo cerkvenega imetja in za
popolno sekularizacijo španske-
ga šolstva. Zakon je v soboto
stopil v veljavo.

Papež je s to encikliko, ki je
naslovljena katoliškim škofom
po vsem svetu, obtožil špansko
vlado "velikih duhovnih zločinov"
in obenem je napovedal "duhov-
no vojno" španski republiki.
Papež je naštel osem "najsilnej-
ših prestopkov", ki jih je zakri-
vila španska vlada. Najhujša
prestopka sta, ker je Španija lo-
čila cerkev od države in zaple-
nila vso njeno posvetno lastnino
ter ji naložila davek kakor vsaki
drugi privatni korporaciji;
nadaljnji hud prestopek je, ker
je Španija odvzela cerkvi pravo-
do kontrole šol in zasegla
vse cerkvene šole.

Papež poziva "drago špansko
ljudstvo", naj se upre svoji vlad-
i s pasivno resistenco in poskr-
bi, da cerkev ne bo preveč trpe-
la.

Madrid, 5. jun. — Španska
vlada je storila vse potrebne
korake, da takoj zatre vse ne-
mire in izgrede, ki jih morda
izzove papeževa enciklika. Pri-
čakuje se, da bodo duhovni pro-
vocirali nemire, ko vlada začne
izvajati novi zakon.

Vihar poškodoval čikaško razstavo

Petnajst oseb ranjenih na
razstavi

Chicago. — Silen vihar s plo-
ho dežja, ki je pridrvel v nede-
ljo zvečer in povzročil smrt ene
osebe ter precejšnjo škodo po
mestu, je izzval paniko na sve-
tovni razstavi, kjer je bilo v ti-
stem času okrog 40,000 oseb.
Vihar je podrl streho nekoga po-
slopa na razstavi in petnajst
oseb je bilo lahko ranjenih. Od-
vedli so jih v razstavno bolniš-
nico. Škoda na razstavnih pro-
storih znaša do \$8000.

Bil je prvi vroč dan v tem
letu; temperatura je dosegla 91
stopinj. Čez 300,000 ljudi je na-
vtilo v kopališča, razstavo je
pa posetilo okrog 150,000 oseb.
Proti večeru se je ta množica
večinoma že razšla, vendar so
ostali tisoči, ki jih je ploha uje-
la in grdo premočila. Na stolpu
za zračno vožnjo, visokem 828
čevljev, je bilo 85 oseb, ki so
prestale težko preizkušnjo. Stolz
je sumljivo škripal in ljudje so
se tresli v smrtnem strahu, da
vihar podere stolp. Toda stolp
je vzdržal in strah je bil zaman.
Stolpa sta narejena tako krep-
ko, da vzdržita najmočnejši vi-
har, ki drvi 120 milj v uri. Sila
nedeljskega viharja je bila 70
milj v uri.

Znojilnica čaka tudi krukarske bankirje. (Narisan Art Young.)

ALABAMA NA- STOPILA PROTI 19 DRŽAVAM

Potom sodišče hoče razveljaviti
zakone, ki določajo posebno
znamko na vsakem kosu v ječi
izdelanega blaga

St. Paul, Minn. — Država A-
labama je v splošni ofenzivi vlo-
žila tožbo na državnem vrhov-
nem sodišču tudi proti Minneso-
ti, ki ima poleg 18 drugih držav
zakon za protekcijo "svobodne-
ga" dela. Zakon določa, da sme
v državi krojiti v ječah izdelano
blago le tedaj, če nosi znamko
"Made in Prison."

Alabama je vložila tožbo proti
enakim zakonom tudi na vrhov-
nem sodišču Arizone, Californije,
Colorado, Idaho, Indiano, Iowe,
Kentuckyja, Michigan, Montane,
New Jerseyja, New Yorka,
North Caroline, Ohia, Oklahome,
Oregon, Pennsylvanije, Washing-
tona in Wisconsinu.

V tožbah navaja, da ji te dr-
žave ogrožajo investicije, ki jih
ima v jejniški industriji v sne-
ku enega milijona, in pa pogod-
bo z East Coast Manufacturing
kompanijo, katere jemlje od nje
v jejnišnicah izdelano blago.
Pravi, da je družba radi padanja
trga zagrosila z odpovedjo po-
godbe, radi česar bo trpela Ala-
bama večjo škodo.

V njenih jejniških predilni-
cah in tovarnah za srajce je za-
poslenih nad 1500 delavcev, 680
pa pri pridelovanju bombaža in
krompirja. Ducat sramje prodaja
kompanija po 54 centov, po-
leg tega pa družba plača jejni-
kom 50 centov dnevno za vsak-
ih 16 srajc, ki jih izgotove nad
kvoto, kar je priganjaški me-
stern. Bombažno blago plačuje
državi po pet centov jard.

Alabama bi rada ohranila ta
sistem jejniškega dela, od kate-
rega ima dobiček tako sama kot
tudi tvežka, ki jemlje od nje
blago. Omenjena "razredna" za-
konodaja pa ovira to trgovino.

Amerika posedla Kitajski \$50,000,000 za pšenico

Roosevelt odobril posojilo, ki ga
bo dala korporacija za finanč-
no rekonstrukcijo

Washington, D. C. — Vlada
korporacija za finančno rekon-
strukcijo je z dovoljenjem pre-
sednika Rooseveltja sklenila, da
posodi Kitajski petdeset milijonov
dolarjev z namenom, da ki-
tajska vlada porabi to vsoto za
nakup ameriške pšenice in bom-
baža.

Kitajska vlada kupi več mili-
jonov bušljev ameriške pšenice
na odprtem trgu in vlada Zdu-
ženih držav bo financirala to
kupčijo. Po sedanjih cenah Ki-
tajska lahko kupi okrog 12 mi-
lijonov bušljev pšenice in 900-
000 bal bombaža za omenjeno
vsoto. Kitajska je obljubila, da
vrne posojilo najkasneje v treh
letih.

Ofenziva nacijev proti katolikom

Odstavili so katoliškega profe-
sorja in drugega katoliškega
voditelja so spravili v zapor

Berlin, 5. jun. — Prvi resen
konflikt med fašističnim reži-
mom v Nemčiji in rimsko-kato-
liško cerkvijo se je začel danes,
ko je pruska vlada odstavila
Bertholda Altanerja, profesorja
cerkvene zgodovine v katoliški
teološki fakulteti na univerzi v
Breslau.

Katoliški krogi so bili večeraj
razočarani, ko je policija pre-
povedala zborovanje katoliških
rokodelskih pomočnikov, ki se
je imelo vršiti 8. junija v Mona-
kovem na Bavarekem; pričako-
vali so 30,000 zborovalcev.

Nadaljnji udarec je prišel v
Karlsruhe, kjer je bil aretiran
Heinrich Koehler, bivši nemški
finančni minister. Koehler je
prominenten katoliški vodja.
Fašisti so ga obtožili, da je imel
zveze z bivšim socialističnim
ministrom Adamom Remmele-
jem v Badenu.

Domači drobci

Delegatje obiskali razstavo.

Chicago. — Mnogo delegatov
10. redne konvencije SNPJ je še
zadnji teden med konvencijo —
v nedeljo, 28. maja, na spomni-
ski dan in ob večerih — poseti-
lo svetovno razstavo, večina pa
je to storila po zaključku kon-
vencije. Skupine delegatov so se
odpeljale na razstavo v soboto,
3. junija, popoldne in druge sku-
pine so bile tamkaj v nedeljo.
Lepo številno delegatov je v ta
namen odgodilo svoj odhod za
par dni, da ne zamudijo lepe pri-
loke in obiskajo razstavo.

Smrtina kosa v Clevelandu

Cleveland. — Umrl je Joseph
Tomašič, po domače Koplčar-
jev, star 46 let in doma iz Huj
pri Pregarju na Primorskem.
Tu je bil 26 let in zapuščal hčer.
Dalje je umrla Mary Zabnikar,
roj. Toman, stara 66 let in doma
iz Trnja pri Krašnji. Tu je
bila 12 let in zapuščala moža, sina
in hčer ter sestro.

Fant je izginil

Eveleth, Minn. — Paul Kobal,
star 19 let, je odšel z doma dne
3. maja in ni se vrnil. Ako kdo
ve, kje se fant nahaja, naj spo-
roči njegovi materi Mary Kopač,
1008 Adams st., Eveleth, Minn.

Član umrl v Detroitu

Detroit, Mich. — Tu je umrl
Valentin Pirnar, član društva št.
518 SNPJ, doma iz Zagreba pri
Škocijanu. Zapuščal starše, ženo
in dva otroke.

Na poti v stari kraj se je izgubil

John Vidmar, star 75 let, ki je
bival čez 40 let v Californiji, je
18. julija 1932 odpotoval s par-
nikom Conte Biancamano v sta-
ro domovino. Pred odhodom je
poslal v Ljubljano na svoje ime
in naslov "Poste restante" vsoto
95,000 dinarjev. Vidmar se
pa še danes ni zglašil v stari do-
movini in nihče ne ve, kje je.

14 mrtvih pri železniški nesreči v Franciji

Pariz, 5. jun. — Stirinajet
oseb je bilo mrtvih in 116 ra-
njenih, mnogi med temi smrtno
nevarno, ko je izletni vlak, ki je
vozil iz Pariza v Nantes, skočil
iz tira in se prekučnil. Vlak je
bil natičen s izletniki, ki so po-
hitili na deželo na binkošne po-
čitnice.

Gradbena industrija se pričenja oživljati

Washington. — Biroj za de-
lavske statistike poroča, da se je
gradbena industrija zopet priče-
la oživljati. V aprilu je bilo v 778
mestih z nad 10,000 prebivalci
izdanih 21% več gradbenih do-
voljenj kot v marcu. Biroj pra-
vi, da je izboljšanje večje kot
običajno kljub sezoni in večje
kot je bilo v tem času v zadnjih
treh letih.

NAČRT ZA VLAD- NO KONTROLO OLJA

Notranji tajnik bi postal "dik-
tator." Magnatom je "vladno
umešavanje" ljubše kot se-
danji kaos

Washington. — Med "dikta-
torji" novega režima, ki naj o-
zdravi krepajoči kapitalizem, je
predlagan tudi notranji tajnik
Ickes. Njegova naloga bo, če bo
sprejet zakonski načrt kongres-
nika E. W. Marlanda iz Oklaho-
me, da ozdravi oljno industrijo,
ki se valja v kaosu že več let.

Marlandov osnutek ima za-
slombo v Beli hiši in bo valed
tega najbrž tudi sprejet. Pod-
pirajo ga tudi magnati olja,
med katerimi je bil nekdanji
predlagatelj sam. Magnatje so
za vladno kontrolo valed tega, ker
kljub svoji "šilavosti" in "pod-
jetnosti" niso sposobni izveči se
iz velikega močvara.

Marlandov načrt določa, da bi
notranji tajnik imel vrhovno ob-
last nad industrijo, alično kot jo
ima po novem zakonu poljedel-
ski tajnik nad kmetstvom. Do-
ločal bi minimalno in maksimal-
no ceno. S prvo bi protektilar
interese oljne industrije — de-
ničarjev — z drugo pa konsu-
mente. Z drugo besedo: kosa bi
bila cela in volk sit.

Notranji tajnik bi določal tu-
di količino produkcije ter jo po-
razdelil po državah. Kompanije,
ki bi prekoračile svojo produk-
cijsko kvoto, bi plačale 50 centov
dávka na sod odvišnega olja. Let-
na produkcija bi basirala na let-
ni porabi osiroma trgu.

V načrtu je tudi klavzula gle-
da delavcev v oljni industriji.
Tudi zanje bi skrbel notranji
tajnik s tem, da bi imel moč do-
ločiti minimalno plačo in delov-
nik.

Poleg tega načrt določa "di-
vorsiranje" družb, ki pošiljajo
olje po ceveh, od produkcijskih
kompanij ali rafinerij. Namen
te določbe je zdrobiti ali pre-
prečiti monopol. To je najbrž
pobožna želja, ker končno je
vseeno, če Rockefeller, Mellon
ali kdo drugi kontrolira eno ali
več velikih družb, ki so v tesni
zvezi, ali pa če so "divorsirane."
V tem je le tehnična razlika, ne
pa bistvena.

Načrt ima tudi "zobe." Za kr-
šilce predpisuje stroge kazni s
zaporom in globo. Ena teh kazni
je prej omenjeni davek na od-
višno olje.

Notranji tajnik Ickes je kma-
lu po nastopu skušal pripraviti
oljne magnate do tega, da bi
"hišo sami spravili v red." Na
sestanku pa je prišlo do burnih
prizorov, ko so zastopniki neod-
visnih operatorjev začeli revol-
utariti proti zastopnikom Stan-
dard Oil in drugih velikih družb.
To in pa nizka cena olja poja-
njuje, zakaj so pripravljeni spre-
jeti vladno "diktaturo."

Kongres odglaševal za prekleto zlatih izplačil

Roosevelt takoj podpisal novo
naredbo, katere ne bo učin-
kovala na denarno vrednost

Washington, D. C. — V so-
boto je senat sprejel z 48 gla-
sovi proti 20 resolucijo admini-
stracije za odpravo klavzule iz-
plačil v zlatu v sedanjih in bo-
dočih javnih in privatnih obli-
gacijah. Nižja zbornica je to
stvar že prej odobrila in pre-
sednik Roosevelt jo je podpisal
v ponedeljek.

S to naredbo je klavzula vaa-
kega javnega ali privatnega iz-
plačila v zlatu neveljavna. Na-
redba ne bo imela kakega učin-
ka na vrednost denarja, odvezala
pa bo vlado in privatne stranke
od običajne garancije, da so
obresti in glavnice na zahtevo
izplačljive v zlatu.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE ZDRUŽENJE

Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Narodna: za Zdravne delavce (levo: Chicago) in Kanada \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Cincinatti \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za inostanje \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cincinatti \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

One year in advance. — Reprint: se ne vratajo.
Advertising rates on agreement. — Manuscript will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2607-68 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

120

Izboljšanje — na papirju

Kapitalistično časopisje pošilja v svet dnevno razna optimistična poročila o "izboljšanju" gospodarskega položaja na vzhodu in v drugih industrijskih centrih dežele. To se ponavlja že zadnja tri leta, odkar je postala industrijska in ekonomska situacija tako akutna, da ji z vsemi umetnimi sredstvi niso mogli pomagati. Depresija se veča kljub vsem željam lažnjivega časopisja, ki skuša ustvariti dobro razpoloženje med prizadetim prebivalstvom.

Poročila državnega departamenta za delo jasno kažejo, da ni še nobenega izboljšanja in da se armada brezposelnih stalno veča. Celo najkonzervativnejši elementi v delavskih vrstah priznavajo, da je sedaj že nad sedemnajst milijonov delavcev v Ameriki brez dela. Listi, ki so pisani v interesu velebiznesa, si prizadevajo na vse načine, da bi privlekli prosperiteto nazaj, pa ne gre.

Resnica je, da so nekatere manufakturne industrije zadnja dva meseca uposile nekoliko več delavcev, medtem pa so druge industrije vrgle na cesto mnogo več delavcev kot so jih prve uposile. Tako govori uradna statistika, ki jo je objavil delavski tisk in ki jo je povzel iz uradnega poročila. Vzponredno z znižanjem zaposlitve se je seveda znižal tudi skupni zaslužek.

Uradna statistika za delo poroča, da v primeri s povprečnimi mezdinimi izplačili tekem let 1925-1927 so znašale mezde v manufakturnih industrijah komaj 28.2% celotnega zaslužka, kar pomeni, da so od takrat padle za več kot 68.8%. V ostalih industrijah — premogovni, jeklarski, usnjarski in stavbinski — je položaj še slabši, posebno v stavbinski in premogovni. Številke dokazujejo, da meščansko časopisje laže, ker je to v njegovem interesu.

Pred tremi meseci nas je predsednik Roosevelt v svojem inauguracijskem govoru zagotovil, da so menjalci denarja že "zleteli s svojih visokih pedestalov". Sedaj pa je prišlo na dan v zvezi s razkritjem Morganovih finančnih manipulacij, da imajo nekateri najbojji prijatelji menjalcev denarja najvažnejše pozicije v Rooseveltovi administraciji. Ako bi bil Roosevelt iskren, bi takoj podvzel korake, da bi "zleteli s visokih pedestalov" tudi njegovi kabinetsni člani, ki so zapleteni v Morganov škandal.

Sedanja strašna depresija je ustvarila razmere, ki so prinesle na dan razna razkritja onih, ki so resnični vladarji Amerike. Med temi je v prvi vrsti takozvana Morganova hiša, ki se je vedno znala odeti v visokim ugledom. Celo vrsto bivših vladnih osebnosti je pritegnila nase takoj po poteku njihovega termina v vladni službi. To so dobili v povračilo za zvestobo, ki so jo izkazovali kralju Morganu.

Skočil v šaht

Belleville, Ill. — Joseph Wittnauer, brezposelni rudar star 55 let in sence, je napravil samomor s skokom v 140 čevljev globok šaht Service Coal kompanije. Vzrok je brezposelnost in obup nad življenjem.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Stavka na vzhodu

Elizabeth, N. J. — Tukaj je stavka v tovarnah za moške srajce pri Arbeek Shirt Co., Acme Shirt Co., Besco Shirt Co., Hanover Shirt Co., Frederick Rieke in M. A. Castles. Na stavki je okrog 1,000 delavcev in delavk.

Amalgamated Clothing Workers' Union of America se je zavzela za te izkoriščane delavce in delavke 17. maja in je pri volji vsem na novo pristoplim članom in članicam pomagati, če so v slabih finančnih razmerah, četudi niso še nič vplačali. Tako misli ta krojaška unija vse delavce v sorodni industriji organizirati, ne samo pri srajcah. Nihče naj ne stavkokaži. Zato vas svarim. Ne hodite sedaj v Elizabeth, New Jersey, stavkokažiti in posebno še člani ali članice SNPI! Ni varno in ni častno delati v času stavke pod policijskim nadzorstvom.

Družbe so nekaj zvišale plače, ampak šele sedaj, ko jim je unija pred vrati, drugače bi jim ne zvišali niti centa. Pri vseh teh tovarnah policija varuje tiste, kateri gredo delat.

Amalgamated Clothing Workers unija je imela že več shodov in 30. maja je imela veliko parado z napisi. Veliko avtomobilov in avtobusov gre vsak dan od tovarne do tovarne, da bi še ostale delavke dobili v svoje vrste. Upam, da se vsi pridružijo, ker to bo v njih lastno korist.

Časopisi kapitalistov ne poročajo resnice. Zato bodite previdni.

Poročevalec.

O "večeru petja"

Pueblo, Colo. — V naši naselbini je bilo dosedaj bolj malo pevskih koncertov. Poprejšnja leta je za spremembo priredil kaj sličnega "Prešeren", zadnjih par let je pa tih. Upamo pa, da bo postal zopet aktiven s pevsкими priredbami. Med nami bi moralo biti vsakekor več zanimanja na tem polju. Zato nič ne škodi, ako je več pevskih zborov v naselbini.

V nedeljo zvečer 28. maja je pevski klub "Slovenec" priredil "večer petja" v Orlovi dvorani, s precej obširnimi sporedom. Bil je njegov prvi nastop. Moški zbor, devetnajst pevec, sami dobri fantje in moške. Na sporedu je bilo do dvajset točk. Program petja so odprli in končali s pesmijo "Slovenec sem". Nastopili so v samospevih, dvošpevih, četveršpevih in osmeršpevih. Zbor ima nekaj izbornih tenoristov in basistov.

Preveč bi bilo, če bi vse omenjali; omenimo naj nekatere. J. Černač je tako izbrani tenorist kakor jih je malo. Charley Zobeč in Charley Mežnar sta pevca, naravna govca. Njiju glas doni kot "večerni zvon" o mraku, da si te pesmi "O mraku" niso polli. Izmed drugih so peli sledeče pesmi, zbor: Slovenec sem, Strunam, Slavčku, Pogled v nedolžno oko, Delavsko himno in hrvatsko Svrčanje. To hrvatsko pesem so prav dobro peli. Nekam težje ali neakladno pa je bila odpeta pesem "Pogled v nedolžno oko" ter par drugih. Se razume, težje skladbe, več vaje. Charley Zobeč solo je bil zelo všeč avdienci. Ko je odpel, se ga je hotelo, da ponovi. V splošnem je zbor dobro pel, bolj alabi so bili kvarteti in okteti. Zbor se bo gotovo apopolnjeval in izboljševal. Veliko več vrline ima petje, ako je zbor mešan.

Takoj v začetku so bili vsi pevci predstavljeni s pripombami o vsakem — tako kot to delajo šolski odbori, ko dele diplome študentom. Meni se to ni videlo umestno. Saj so vsi poznani vsem. In pri zboru pač le koliko pride petje do pevske umetnosti. Pri vseh nastopih (tudi dramskih) je upoštevali le, da je umetnost prva, ki se da upoštevati. Med vsakim odpetim nastopom je bilo nekaj pripomb o tem ali onem. Nekaj jih je bilo, ki niso bili na mestu. Na mestu je pa bil nastop J. Suhtarja kot humorista (je pravi komik). Zdrav humor je

dober. Fant je rojen v Pueblu in govori bolje naš jezik kot pa nekateri, ki so pohajali šole na okrog Ljubljane.

Prvo pesem je zbor pel nekako boječe — ko pa je z iste pesmijo končal spored, je bilo petje bolj navdušeno. Privadili so se odru. Vsi nastopil pevski ali drugi, morajo biti v tem: sem tukaj, da izvršim nalogo, neglede kdo me gleda. To je pač malenkost, ki pa je bo toliko manj pri bodočih nastopih. Pred vsem je eno: pevci naj bodo skrajno pokorni svojem vodji. To je en znak, da bo zbor dober. Slovenska pesem, lepo petja, se ne sme nikdar podcenjevati; petja bi morala biti le v zborih.

Pevci, le pogum in vztrajnost! Naš narod mora biti prvi tudi na tem kulturnem polju.

Udeležba ni bila taka kot je bilo pričakovati. So razni vzroki — ali preboleli se bodo tudi ti.

Tu okrog po zapadu je precej slovenskih naselbin, ki niso preveč oddaljene, in v teh se bi od časa do časa lahko priredilo "pevske večere". Za udeležbo se lahko računa tudi na druge narodnosti.

Ante.

O igri in koncertu

Pueblo, Colo. — V nedeljo, dne 21. maja sta priredili društvi "Slovan" in "Zapadna zvezda" ZSZ skupno zabavo v Jožefovi dvorani pri zelo pišni udeležbi. Na programu je bila enodejanka "V medenih tednih" in ples in ničesar drugega. Ker imamo toliko zmognih pevskih moči v Pueblu, bi bilo dobro, da bi bila na programu kaka pevska točka in mogoče bi bila udeležba boljša.

Igra je bila zelo dobro igrana in oder pravilno urejen. Težke vloge so imeli Joe Shustar, Emma Klintz in Angela Vidie. Vsi trije so jih nad vse pričakovanje dobro rešili. Ko bi bil Joe Shustar maskiran označeni atarosti primerno, bi bilo občinstvo morda boljše razumelo pomen igre. Anton Babich je dobro izpeljal svojo vlogo, samo za pisarja bi moral rabiti nekoliko pravilnejšo slovenščino. Druge manjše vloge so vsi dobro zadeli in vsi, kolikor nas je bilo, smo bili zelo zadovoljni in nismo se kesali, da smo dobili pogled v "medene dneve".

V nedeljo dne 28. maja je slovenski pevski klub "Slovenec" prvič nastopil s svojim koncertom v Orlovi dvorani in dosegel velik uspeh. Če bi se kak modrijan — ki mu je "vse narobe" na svetu, samo on je v pravem — spodtaknil nad tem, bodi omenjeno, da je pri tem vsteto to, da je to njegovo prvo veliko delo, da je med njegovimi dvajsetimi člani polovica nevesča slovenskega jezika in da z malimi izjemami niso nikdar nastopili v javnosti. Če vse to skupaj seštejemo, je bil rezultat sijajen. Dvorana je bila prilično polna.

na, pred programom ni bilo opaziti brezpotrebne letanja pevcev skozi oderska vrata med občinstvo in zopet nazaj, kot je običajna navada. V ozadju odra je bilo razprostrto veliko črno-rdeče baržunasto zagrinjalo s simbolom lire v sredini, nad katero se je blesketal napis "Slovenec". Zbor je imel zatakne rdeče cvetke v gumbicah. Vse resno in okusno. Predsednik kluba, Fr. Pechnik, je nagovoril občinstvo, predstavil vsakega člana posebej in zbor je zapel "Slovenec sem." Program je imel 22 točk in so bile zelo dobro razvrščene: kitice pesmi se niso ponavljale predolgo, opaziti ni bilo nobenega zavlačevanja ali suhoparnih trenotkov. Ravnatelj odra, Fr. Pechnik, je spretno in gladko vodil celo prireditve in če bi se bil izrazil "članom pevskega kluba "Prešeren" mesto "Prešernovcem," bi bil popoln.

Zbor se je odlikoval v pesmih: "Pogled v nedolžno oko," "Na planine," "Svrčanje" in "Na strazi." Osmeršpeva sta dosegla skoro isto stopnjo. V četveršpevu so se odlikovali: Okoren, Babich, Dovgan in Zobeč v "Ljubica." V samospevu "Pa so fantje proti vasi šli" je Karl Zobeč ponovno pokazal, da je izvežban in dovršen pevec. Z njim se seveda ni mogel meriti s svojim solosplovom Joe Dovgan, tajnik kluba, ker fant je še mlad, njegov glas se še ni razvil, a obeta dobro bodočnost; priznati se mu pa mora da je imel lep nastop. Pianistinja kluba pri prireditvi, ga. Anna Pugle, in njen mali sinček, igralec harmonike, sta naredila prijeten vtis na občinstvo z "Napoleonovo koračnico."

Kar je bilo komičnega dela, je bil najboljši Joe Shustar. Rojen komik, je izvrstno predstavljaval slovenskega fanta, ki pride od vojakov na dopust; njegova arija "Spageti in makaroni" ne bo kmalu pozabljena. Samo konec kratke slike ni bil na mestu, posebno ne pri kulturni predstavi kot je koncert. Vsako stvar kamor spada! Pohvale vredno je tudi to, da je bila vsa zabavna in govarjava, dovtipi itd., izvajana v slovenskem jeziku. Ko bi se bil še eden izmed dovtipnikov izrazil "sem pridil" mesto "ljub pajdlj," bi bilo toliko boljše, da bi tak opazka ne žalila uho poslušalca. Pri takih prizorih, če so govorjene v slovensčini in če so izvajalci črncev, se počutimo bolj doma, ker sličnim prireditvam se odzovejo po večini starejši rojaki. Prihodnjič bomo zahtevali od kluba malo več discipline; n. pr. kadar ves zbor vstane, da vstanejo vsi naenkrat in se deajo vsi naenkrat. To vpliva veliko prijetnejše na oči gledalcev.

E. J. Mensinger je ponovno pokazal, da je dober pevovodja in da ima material, kateri ima trdno voljo, da pod njegovim izvrstnim vodstvom doseže cilj, ki si ga je postavil, namreč, da se v prihodnosti uvrsti med najboljše zborne na pevskega polju in s tem dokaže, da so člani kluba vredni imena "Slovenec" vredni sinovi svoje matere Slovenije.

Udeležence.

Vesti iz Jugoslavije

(Glavna poročila iz Jugoslavije.)

Ljubljana, 5. maja.

Težave ljubljanskega gledališča
Ljubljansko gledališče preživlja hude čase. Državna podpora se je vsa zadnja leta manjšala, obisk zaradi krize pa je istočasno padel. Država podpore ni hotela zvišati, pač pa sta hoteli hanovina in ljubljanska občina prispevati večje zneske, ki pa jih je finančni minister žrtal. Položaj se je tako zaostri, da je uprava ljubljanskega gledališča znižala s 1. majem plače igralcem in godbenikom za 13 odstotkov. Ker člani našega gledališča že tako nimajo zadostnih plač (saj je nad 40 članov gledališča, ki nimajo niti 1000 Din plačel), je ta ukrep zbudil ogorčenje igralcev, ki so sklicali zborovanje, na katerem so protestirali proti rušenju ljubljanskega gledališča, pokazali na razne krivice in predlagali, kako pomagati. Da bi tudi javnost izvedela za položaj igralcev, so igralci povabili na to zborovanje tudi časnike.

Predsednik Zdrženja gledaliških igralcev Drenovec je na tem zborovanju orisal boj organizacije proti stalnemu zniževanju plač. Upravnik gledališča Oton Župančič je sam upal, da plač ne bo treba zniževati še nadalje, vendar pa je s 1. majem znižal plače za 15%, s čimer je ogrožen obstoj gledališča in eksistence igralcev. Država je ljubljanskemu gledališču znižala podpore v zadnjem letu za poldrug milijon Din. Kljub temu zadnjemu znižanju plač pa je še vedno 20,000 Din mesečnega primanjkljaja, zaradi česar grozi, zdaj še z odpusti nekaterih članov. S tem bi slovensko osrednje gledališče propadlo.

Igralec Jerman je govoril o harmoniji, ki naj bi vladala med igralci in upravo. V interesu gledališča smo poslali že več spomenic upravniku Župančiču, v katerih smo zahtevali notranje upravne reforme materialnega in umetniškega značaja. Spomenice so bile bob ob steno. Upravnik nam je govoril, da redukuje plač ali članov ne bo, in vendar so nam s 1. majem znižali plače, nekaj nas hočejo pa sploh odpustiti.

Kapelnik Neffat je dejal, da je treba zahtevati za vsa tri gledališča v državi enakih dolžnosti in tudi enakih pravic.

K debat se je oglašil režiser Ciril Debevec. Ta je povedal mnogo bridkih o državni upravi in o gledališki upravi. O državi smo videli, kako vrača denar, ki ga prejme z davki: leta 1931-32 je dobilo ljubljansko gledališče 4,400,000 Din državne podpore, leta 1933-34 pa 3,017,000 Din! Banovina in mesto bi dala podporo, a jim vlada ne dovoli.

In kako je z domačo upravo? Upravnik Župančič je storil mnogo za obstoj gledališča, ne pa za njegov razvoj. Manjka mu poguma, s katerim bi on s svojim ugledom gotovo več dosegel na svojem mestu. Prav tako pa ni pri njem pravičnega ocenjevanja, po katerem se urejajo pogodbe med upravo in nastavljenici. Napačno je, da ima en režiser nad 5000 Din plače, drugi pa 2800 ali 1200. Uprava goji tudi moralno tajnost. Več bi vedel povedati o upravnih podrobnostih inozemskih gledališč kakor pa o domačem.

Debevec je končal svoj govor tako: "O tonu, ki ga ima upravnik do nas, bi trdil, da je včasih skrajno neupravičen. Za zaključek naj velja: kdor ni z nami, je proti nam. Gledališče smo mi, in kdor je proti nam, je proti našemu gledališču."

V debato so posegli razni igralci, nakar je Debevec opozoril na tri stvari, s katerimi bi lahko olajšali našo gledališko krizo: osnuje naj se Društvo prijateljev našega gledališča, na tondilmske vstopnice naj se uvede taksa v korist gledališču in gledališče naj bi prevzelo radio. (O taksh na kinovstopnice je bil že stavljen predlog, ki pa ga je finančni minister odklonil. Na čigavo pobudo? Lastniki

ljubljanskih kinomatografov ljudje okrog "Jutra")
Zborujoči igralci so rezolucijo, ki so jo poslali v kateri zahtevajo se z izrednim kreditom na isti primanjkljaj, ki je znižanjem državne subvencije uvede naj se takoj na vstopnice v korist gledališča naj prepreči odpust igralcev, ker bi s tem gledališče propadlo.

Nova stranka? — Na mu ministru so predložili poslanci program iz nove stranke, ki jo imenujejo. Po zakonu o njih in društvi mora te stranke dovoliti minister. Nova stranka se imenovala "Jugoslovanska narodna stranka" in glase njenega programa država, en narod in ena koni, enost in ravno vseh državljanov, spoštovanje enakosti volilna pravica vsistost sodnikov, stalnost, ništva, tiskovna svoboda zborovanj itd. hoče organizirati poslanske goslovanski narodni klub, ki so se organizirani pa ki so se ločili od kluba, cev državne stranke. državne stranke dr. Kr. te poslance pred meščem bil, naj se vrnejo v državni kar pa so ti odklonili vložili prošnjo za ustanovitev te stranke. Zaradi tega so trije poslanci izstopili iz novane kluba, med njimi venski poslanec dr. V. Ustanovitev te stranke seveda od notranjeje.

Obsodba na smrt. — Nekaj dnevi se je vrtil izrednim sodiščem v Beogradu proti članom organizacije "Državljani na", ki ima svoj sedež v žarskem. Obsojeni so bili ban Kopek v odsotnosti, smrt, Sigečan na 12 let, ječe, Ignac Zelnik na temnice in Josip Ivanov let težke ječe. Zadnji tri bili prijeti in se nahajajo porih, njih voditelja J. pa so obsodili v odsotnosti se nahaja na Madžarski.

Umrli so: V mariborski nišnici 69 letna Katarina, ker, v Konjicah knežji, Anton Kropel, na Balo Celju 73 letna prejšnja Marija Mirnik.

Uboj. — Pri Sv. Filip Podčetrtku so se pred nedeljo stekli fantje v neki Komaj 27 let stari Avgust, ki je hotel pretepati pešaka je neki Jurij Lipovšek. Plevnik je takoj bil Morika so aretirali in se v kozjanskem zaporu.

Smrtina nesreča nad Blizu Litije leži nad hribih vas Kojšica, od dveh uri do Zagorja. Blizu Kojšice do Zagorja je zelo nevarna Dolančeva kjer se je že mnogo ljudi Reber pada strmo v sarko go. Tu se je 2. maja ubil Reber pada strmo v sarko go. Tu se je 2. maja ubil Reber pada strmo v sarko go. Tu se je 2. maja ubil Reber pada strmo v sarko go.

Samomorilka. — Blizu dine je Drava naprtila truplo. Po poizvedovanju dognali, da gre za 46 letno ženo železničarja K. Studevec pri Mariboru živčni obolelost je pred cem dni izginila od doma skočila v Dravo.

Dolarske milijone pa — Stara utrkavica na Brodnjakova na Bregu ju je prejela od ameriške zultata v Zagrebu in nekotvetnika iz San Franciscailo, da prejme bogato no za nekim sorodnikom umrl v San Franciscu mi leti ter zapustil 16 milijonov dolarjev. Te milijone je petim sorodnikom, med omenjeni stari. Stara veda vesela; je bolj veda nemara vsa njena štata.

Agnes B. Wieckova, predsednica ženske pomožne organizacije, ki pomaga brezposelnim rudarjem v Illinoisu. V teku šestih mesecev je zgradila močno žensko organizacijo, ki šteje do 20 tisoč članke. Wieckova je rudarjeva hči, bivša učiteljica in militantna organizatorica.

Tone Seliskar:

NASEDLI BROD

Roman v treh delih

— Junaštvo? Njihovo junaštvo se bo kmalu ohladilo. Prve krogle jih bodo splašile. Še kesali se bodo. Zame ni junak tisti, ki vidi zgolj v vojni rešitev takšnih sporov. Sicer pa so itak sami Nemci med prostovoljci.

— Tudi Slovenci so med njimi. Strašno so navdušeni!

— Nič ne rečem. Saj pa tudi vse hujša na vojno. Samo današnje časnike preberi! Od samega navdušenja kar besne. Še celo duhovniki so vneti zanj! To se mi zdi najbolj čudno, ko je vendar Jezus tako jasno in lepo pridigal o ljubezni do bližnjega, da, celo o ljubezni do sovražnika!

— Ti nisi prav nič navdušen?

— Niti malo ne! Prav tako se mi smili ruški človek, ki je moral zapustiti svojo domaćijo, kakor naš. Vsak jo preklinja. Če je ne, pa jo še bo. O tem sem prepričan.

Justin se je ozrl naokrog.

— Če bi te slišali, je dejal tiho, bi te ustrelili!

Jošt je prebledel.

— Ustrelili... Res je! Toda tebi lahko povem, kar mislim. Ne gre mi v glavo, da bom moral meriti na človeka, ki mi nikdar v življenju ni storil nič zlega. Mogoče bo oče...? Otroci ga bodo zaman pričakovali! Morilec bom! Pravijo pa, da ne. Čim več sovražnikov bom postrelil, tem bolj bom odlikovan. Doma morilec obešajo, v vojski jih odlikujejo in slave!

— Morilec! Kaj govoriš! To je nesmisel! Med vojnim časom se pač vsak človek brani. Če ne boš ti nasprotnika, bo on tebe. Sicer pa se samo pokoriš ukazu. Tu je ukaz večji kakor vest. Zdi se mi vendarle, da je vsak Avstrijec dolžan, braniti svojo domovino. Neka urejenost pač mora biti. Država je država, tudi cesar mora biti in oblast in če je vse to v nevarnosti, smo vsi državljani eno in isto!

— Saj smo mi napadli! ga je prekinil Jošt.

— Bili smo izzvani! Sprva sem bil tudi jaz takšen. Zdaj pa, ko vidim, da je vse, staro in mlado, navdušeno za vojno, se mi je zdi, da mora tako biti. Ampak odkrito ti povem, zmazal bi se kljub temu rad.

Mimo je prišel deseterik druge stotnije. Stopila sta v pozor in pozdravila. Justin je prekmalu spustil roko s čepice. Deseterik je obstal in se zadržal.

— Kako pozdravljaš? Še enkrat!

Justin je pozdravil po vseh predpisih.

— Tako, vidiš, teslo, za drugič si zapomni, sicer boš visel!

Ko je odšel, se je Jošt nasmehnil in dejal Justinu:

— Ali si še navdušen?

Justin je vrgeč ogorek cigarete na tla in dejal ježno:

— Takle hudič, pa kakšna oblast! Doma je bog ve kakšna ničla!

V soboto popoldne so imeli prost dan. Justin je pregovoril podčastnika, da sta dobila z Joštom dovoljenje do enajstih zvečer. Pohajkovala sta nekaj časa po mestu in ogledovala izložbe; Justin je oddal na pošti tudi nekaj razglednic.

Pred postajo sta zapazila nenavadno mnogo ljudi.

Bliskovito je počila po mestu vest: Prvi ranjenci!

Vse je drlo pred postajo. Stražniki so komaj krotili radovedneže. Dospel je majhen transport laže ranjenih z gališke fronte. Na-

peto je vse pričakovalo trenutka, ko se pojavi prvi obvezanec. Grobna tišina je nastala, ko se je v vohu prikazal prvi vojak. Imel je obvezano desno roko, ki jo je držal v povoju, koj za njim je stopal drugi, tudi z rano na roki, tretji je imel povezano glavo in se je opiral na palico.

Ljudje so nategnili vratove. Gospe so jim metale cigare, neki gospod je vtaknil prvemu v žep desetak in ko je stopil zadnji ranjenec na cesto, je nekdo zavpil:

— Heil!

Vsa množica je zakričala in se zgnatla okrog ranjencev. Obsipali so jih z denarjem in cigaretami. Ugleden meščan je prijel šepavega ranjenca pod pazduho in ponosno korakal zraven njega.

Ranjenci so se smehljali in mahali z rožami, s katerimi so jih obsule ženske.

— Takole je, vidiš, je dejal Jošt. Tle so ranjeni lahko. Bog ve, odkod so?

— Kar zadovoljni naj bodo! Nas še čaka. Če jo bom tako poceni odnesel, bom vesel.

Na voglu pred postjo je čakala Marta. Pripeljala se je s savinčkanom. Od daleč je opazovala komedijo z ranjenci. Justin jo je zagledal.

— Si že kaj zvedel, kdaj odrinete? ga je vprašala najprej.

— Še nič ne vemo. Najbrže že te dni, če bo res, kar govore v pisarni. Tole je Jošt, moj prijatelj.

— Z očetom in materjo se že poznam, mu je dejala, ko mu je ponudila roko. Smo se že dogovorili. Upam, da se bomo razumeli, kaj ne?

— Seveda se boste, posebno z materjo! Stregla vam bo, kakor da ste naši. Zal mi je, ker ne bom doma! Pogledal ji je v oči.

Šli so čez kapucinski most in dalje po cesti ob parku in Savinji.

Sredi parka je igrala godba. Vse klopi so bile zasedene, otroci so se zabavali s peskom in metali z lesene brvi kamenčke v vodo.

— Glej jih! je dejal Jošt, teh ni dosegla vojna. Tako, so brez skrbi kakor prej.

Vrnili so se preko trga v mesto. Pred kassarno je stala straža. Skozl okna so gledali vojaki ter glasno cmokali, ko so videli mlado, lepo žensko med svojimi tovarišema.

Pred magistratom je bila velika gneča. Ljudje so gledali na okna, se razburjeno pogovarjali nemški med seboj in pretili z rokami po zraku.

Justin je šel pogledat. Nagovoril je po nemško prvega človeka, na katerega je naletel. Ta mu je vneto pričel razlagati:

— Orožniki so pripeljali semkaj več teh preklelih srbofilov. Zdaj jih bodo odpeljali naprej v Gradec pred vojaško sodišče. Čisto prav! Postrele naj te pse! Wissen Sie, mein lieber Herr Soldat, das sind diese verfluchten Windischen! Na, schauen Sie!

Pet orožnikov z nasajenimi bajoneti je privlelo na cesto devet mož, vklejenih v verige. Njih obrazi so bili izmučeni, obleka prašna in povaljana. Vsi so gledali zanosno, skoraj prezirljivo na ljudi, ki so jih obkolili. Nekdo je strupeno zašvignjal. Ljudstvo je kričalo:

— Pfui! Pfui! Niederschossen!

Mlada, lepa, elegantna dama je zaklicala:

— Verräter elendige!

Debel gospod je skočil pred prvega in mu pljunil v obraz.

(Dalje prihodnjik.)

Starostna pokojnina in inozemci

Vprašanje starostnih pokojnin (old age pension) je letos igralo veliko vlogo v državnih legislaturah. Izmed 44 državnih legislatur, ki imajo letos svoje zasedanje, je 37 izmed njih razpravljalo o predlogih, tikajočih se starostnih pokojnin. V 14 državah je šlo za spremembe že obstoječih zakonov, v eni državi — Idaho — se je poskušilo odpraviti starostne pokojnine, ali brez uspeha in tudi v dveh ali treh drugih državah se je pojavilo slično gibanje za odpravo starostnih pokojnin, brezdomno v sled splošne tendence za znižanje vladnih stroškov. Na drugi strani v 25 državah, ki dosedaj niso imele starostnih pokojnin, se razpravlja o uvedbi istih, in do danes je že sedem držav sprejelo take zakonske predloge in je prav mogoče, da se jim dve ostali državi pridruži, dočim je bilo v drugih letošnje zasedanje zaključeno.

Kar se tiče inozemcev, ne bodo ti imeli nikakih koristi od teh novih zakonov, kajti novi zakoni, kakor tudi stari, izvežemaj v enem samem slučaju, nudijo pomoč le ameriškimi državljanom.

Lani je imelo 17 držav zakone o starostnih pokojninah. Sedem držav, ki je letos vpeljala iste pokojnine, je dvignila to število na 24. Te so: Montana in Nevada (l. 1923), Wisconsin

(1925), Kentucky (1926), Colorado in Maryland (1927), California, Minnesota, Utah in Wyoming (1929), Massachusetts in New York (1930), Delaware, Idaho, New Hampshire, New Jersey in West Virginia (1931) in letos Arizona, Arkansas, Indiana, Maine, North Dakota, Oregon in Washington.

Teh 24 držav nudi večjo ali manjšo pomoč ljudem, ki stanujejo v njihovih mejah. Starost, ki upravičuje do pokojnine, je različna: v 12 državah se zahteva gotovo število let bivanja v dotični državi; doba je različna. Država Arizona zahteva 35 let, država Massachusetts in North Dakota zahtevata deset let bivanja, dočim v državah Idaho, Kentucky, Nevada, New York, Oregon in W. Virginia zadostuje deset let bivanja in v državah Arkansas in Delaware celo le pet let. V vseh drugih državah, ki imajo starostne pokojnine, se zahteva bivanje 15 let v isti državi.

Znesek pokojnine je različen. Zakoni nekaterih držav ne določajo nikake omejitve, ali v večini držav znaša pokojnina največ po en dolar na dan. \$250 na leto je maksimalna pokojnina v državi Kentucky in \$150 v North Dakoti. V Indiani se ne daje več kot \$15 na mesec.

Starostne pokojnine se dajejo le ameriškimi državljanom. Le dve državi tvorita izjemo: Arkansas in Delaware. Zakoni teh dveh držav zahtevajo le petletno bivanje v državi in ne naprav-

ljajo razlike med državljanom in inozemci. V vseh drugih 22 državah pa je ameriško državljanstvo potreben predpogoj. Zakoni držav Arizona, Maine, Massachusetts, New Jersey, New York in North Dakota zahtevajo le, da bodi proslilec ameriški državljan, dočim v 16 drugih državah zahteva, da bodi proslilec državljan vsaj tekom zadnjih 15 let. Mnogi so govorili, da ni prav izključiti inozemce od dobrote starostnih pokojnin. Kajti inozemci morajo biti davkoplačevalci, ravno tako kakor državljan. Interesantno v tem pogledu je, da je država Massachusetts uvedla davke \$1 na vse moške, državljane ali inozemce, v starosti čez 20 let v izrecno svrhu prispevanja v sklad za starostne pokojnine.

Izključitev inozemcev iz starostnih pokojnin je tem bolj občutno, ker inozemci tvorijo velik del postarnih ljudi. V splošnem se priznava, da postajamo prebivalstvo starejših ljudi. Strokovnjaka Warren S. Thompson in P. K. Whelpton prorokujeta, da narastek ameriškega prebivalstva bo prenehal leta 1975 in ostane potem več ali manj isto. Tedaj bodo ljudje v starosti čez 50 let tvorili 26 odstotkov prebivalstva. L. 1920 je ta starostna skupina tvorila le 16 odstotkov prebivalstva, l. 1860 pa le 9 odstotkov. Stalno pojemajoče razmerje števila rojstev v tej državi je glavni vzrok za to spremembo. Drug važen vzrok je drastična omejitev priseljevanja. Veliko večino priseljencev so tvorili od-

rasli mladi ljudje in oni ter njihovi otroci so mnogo prispevali k mladeniškem značaju ameriškega prebivalstva. Imigracije pa takorekoč ni več in tujerodci tvorijo velik odstotek postarnih ljudi in bodo tvorili čim dalje večji odstotek, dokler ne izumrejo. Razun, ako ne pride do radikalne spremembe naše imigracijske politike, bodo tujerodci l. 1875 tvorili le eno šestnajstinko skupnega prebivalstva mesto ene osminke l. 1920. In je umevno, da ta šestnajstinka se bo ponajveč našla v starejših skupinah.

Statistike pokazujejo, da tujerodci tvorijo večji odstotek izmed postarnih ljudi kot v razmerju celokupnega prebivalstva. Vzemimo na primer državo New York. V tej državi so ljudje v starosti čez 65 let tvorili l. 1924: 4.7 odstotok vseh prebivalcev, l. 1930 pa 5.3 odstotok. V isti starostni skupini pa se je nahajalo l. 1920; 6 odstotok in l. 1930 kar 11.7 odstotok vsega tujezemskega prebivalstva. V nekaterih državah je še hujše. Na primer v Minnesoti so ljudje v starosti čez 65 let tvorili l. 1930 le 6.4 odstotok vsega prebivalstva. Ali četrtina tujerodcev, živčih v teh državah, je spadala v to starostno skupino.

Seveda vsi ti postarni niso inozemci, ali precejšnji del niso ameriški državljan. Razvidno pa je, da zadosti, da izključitev postarnih inozemcev, ki bi potrebovali starostne pokojnine, povzroči nepravilno zastopavanje tujerodcev. Z malimi izjemami tujerodci so siromašni, ko prihajajo v Ameriko in mnogi izmed njih so navadni delavci. Ako pomisljamo na sedanjo krizo in nezaposlenost, si lahko predstavljamo, da neobičajno velik del njih je v skrajni potrebi starostnih pokojnin. — FLIS.

POMLADNE NEVROZE

Utrujenost in pobitost, vzrok samomorov

Novo življenje v naravi v pomladanskem času spodbuja v v splošnem tudi ljudi k večji delavnosti, pri marsikakšnem človeku pa se kažejo tudi povsem nasprotni učinki. Med te je številno pomladanske utrujenosti, ki je pač glavni vzrok povečanega števila samomorov v pomladnem času in ki nikakor ne napada samo pesnikov in zaljubljenec. Proti nji poznamo izvrstno sredstvo marljivo delo.

Bržkone v kakšni zvezi s to melanholijo bo občutek utrujenosti in izčrpanosti, ki se poloti skoraj vsakega, neodvisno od telesnega dela, ob nastopu toplejših letnih dobe, zlasti če se je ta nastop izvršil nenadoma in izdatno. Vpliv spremenjenih vremenskih razmer je tu pač očiten in ni dvoma, da je v zvezi tudi z nenaravnim načinom življenja, ki se mu vdajajo ljudje zlasti po mestih. Če bi skrbeli bolj za izvrševanje temeljnih higienskih pravil, ki zahtevajo tudi v zimskem času zadostnega gibanja na svežem zraku in soncu, bi bili ljudje pač manj občutljivi za te dobrine v najlepši letni dobi.

Amerika sestavlja podobice

V Angliji, Ameriki in najbrž tudi drugod po svetu si že dolgo krajšajo čas s sestavljanjem podobice. Na tanko desko se prilepili nato pa z žago razžaga na dva set, petdeset, sto ali še več kosov razne oblike in velikosti. Iz teh delov sestavlja igralec spet sliko, ki jo je malo prej razdrobil na kose.

Sprva so se s to igro zabavali samo otroci. Toda prišla je kriza in doba, ko ima mnogo ljudi več časa kot denarja, pa so se tudi starejši lotili te zabave. Ta strast ni samo številnih ljudi rešila vsakdanjih skrbi, temveč poživila in zaposlila popolnoma novo industrijo. Nad nešteti mizami po širni Ameriki slonijo glave, ki nimajo važnejšega opravka, kot da sestavijo številne mozaike v podobice.

Križaljke so sicer še moderne, toda sestavljanje podobice je vsaj zdaj bolj priljubljeno. Poglejmo samo nekatere te številke, ki najbolj nazorno kažejo, kako se je razmahnila ta najnovejša strast našega stoletja! Tovarnarji, ki izdelujejo takšne igre, cenijo, da se v Ameriki tedensko proda dva do dva in pol milijona takšnih iger. Pri tem pa se naročila še stalno množe, obenem pa se z novimi triki in težavami še bolj stopnjuje navdušenje za reševanje teh papirnatih problemov.

Za širjenje "jig-saw-puzzla" (tako se ta igra imenuje v originalu) skrbijo dalje posebne izposojevalnice, končno si igre izposojujejo tudi znanci med seboj, tako da ni pretirano, če trdimo, da je v Ameriki nad dva in pol milijona glav, ki jim rojijo v možganih samo podobice. Še zanimivejša bi bila nadaljnja statistika, če računamo, da ima vsaka takšna igra sto ali celo tisoč podobice, da vsaka žrtev te manije prestavlja podobice z obema rokama in vsemi prsti na njih itd.

Strast se je lotila najširših množic in skoraj ni v Ameriki človeka, ki bi med prijatelji in znanci kakorkoli ne trpel zaradi nje. Sicer pa tudi drugod zadeneš povsod na to bolezen. Po knjigarnah, prodajalnah časopisov in trgovinah jo ponujajo, klube so ustanovili, kjer jo kupujejo iz skupnih sredstev in si izposojujejo med seboj. Vsi, ki so prej igrali bridge ali skat ali hodili v kino, sede zdaj sklonjeni nad mizami in sestavljajo lesene mozaike.

Ker je "jig-saw-puzzle" tako razširjen, so ga začeli seveda izdelovati v množini. Razen "prave" igre po starem vzorcu (z roko žaganih lesenih kosčkov) so začeli izdelovati še cenješe, ki jih na tisoče s stroji prebijajo iz lepenke ali lesene kompozicije. Originalne igre so zaradi ročne ga dela še razmeroma drage, kosčke računajo po cent ali cent in pol, tako da stane takšen "jig-saw-puzzle" iz 200 komadov tri dolarje. Igre z lepenke izdelujejo v množinah po 50 ali 60 tisoč in jih prodajajo po 10 do 25 centov za izvod.

Z gospodarskega vidika strast za sestavljanje podobice ni brez

pomena. Mnogo ljudi je spet zaposlitev in korist tudi ostale industrije. Izdelajo tudi kot nagrade, saj je običajno reči za kakoršnokoli blago. Filozofje so dovolile, da jih je v sestavljanju, in dobivajo visoke tantieme. Neka tvrdka v New Yorku je svojevrstno novost: za dolgašodnino fotografira delo sliko prenese na "jig-saw-puzzle" in jo nato anonimno pošlje. Kako je vsak veseli se mu iz onih drobcev podobice sestavlja slika najdražje tje. V zadnjem času so izdelovali tudi igre iz dragga materiala; ko so sestavili imajo v okviru trajno vredno sliko.

V ostalem pa pri igranju "saw-puzzla" ni treba biti ponekod se zabavajo z njim v družbah. Štirje igralci s sedejo za eno, drugi štirje za drugo mizo; obe partiji se ljata enake podobice. Za kajpa ona četvorica, ki prestavi sliko; slabši morajo ti za vsak kosček, za kake še niso mogli najti pravo primerno globo.

Kako se je ta strast razširila skoraj ne da ugotoviti, vprašaj igralca, bo pojasnil se mu je igra priljubila, naj neji ni treba misliti. Največ kajpa takih, ki so se je odpozabijo skrbi. Morda glavni vzrok, da ima več ljubiteljev.

Oni pa, ki razmišljajo o tvi krize, menijo, da je ta prav za prav še prvi "kon-

ktivni" znak. Svet je v njih ne ve, kako bi ga sestavili. Ta igra je dobra.

Če bodo ljudje sestavili podobice iz lesa ali lepenke, prej ali slej z lahkoto najde rešitev, ki naj bi zopet popravljal nekaj, kar je zdrobil na svetu.

(—)

PRADOMOVINA KONJ

Turguti in zadnji mongoli

Danski poročnik Haslund

stensen, ki se je udeležil ekspedicije dr. Svena Hede

odrinil v deželo Turguti, prouči njih življenje in na

Turguti, ki jih je vsega

snih 80,000 duš, so kalmiki

me, ki ga do danes ni mogla

jarmiti še nobena država.

deljeni so na 13 rodov, vsak

ima svojega glavarja, a nad

kan, ki mu glavarji nomad

plemena plačujejo tribut v

nu, srebrou, ovcah itd. Tu

so lamaisti, in sicer tako ve

da živi po njihovih bogatih

mostanah do 7000 vojakov v

niški obleki. Drugi morajo

razliko od rumenih mona

(lam) imenujejo "črni" in

in žive večinoma od živin

zlasti od svojih na pol d

konj. Posamezni Turguti

spodarji celo nad 14,000

vali, ki imajo tu svojo do

no. Neštete so črede povam

jih živali, ki se podijo zla

je silno težko ujeti. Samo

ljo, na katero so vse živali

zelo požrešne se dajo pos

primerki zvabiti v pasti in

ništvo.